

A Hospodin hovoril Mojžišovi a riekol:

Hovor synom Izraelovým a povieš im: Slávnosti Hospodinove, ktoré vyhlásite za sväté zhromaždenia,

to sú moje slávnosti.

Leviticus 23:1-2

V tomto čísle budeme hovoriť o Hospodinových slávnostiach a to v troch navzájom súvisiacich článkoch.

Hospodinove slávnosti 1 – úvod

Boh Abraháma, Izáka a Jakoba oslovil Mojžiša pri vrchu Horeb z horiaceho kríka, poveril ho úlohou vyviešť Izraelcov z Egypta a priviesť ich do zasľúbenej krajiny (Exodus 3:1-10). Izraelci, po rade dramatických udalostí s faraónom, opustili Egypt 15. dňa mesiaca abíb (nisan) a pod Mojžišovým vedením sa vydali na pochod do zasľúbenej krajiny, ktorou bolo vtedajšie územie Kanaánu. Putovali púšťou a zdržali sa na nej štyridsať rokov.

Izraelci putovali do Kanaánu cez Sinajský polostrov. Za necelé tri mesiace putovania prišli k hore Sinaj (Horeb). Tu táborili približne jeden rok a na tomto mieste Boh s nimi uzavrel zmluvu (bola to v poradí štvrtá zmluva z Božieho plánu – pozri článok o zmluvách). Táto zmluva je pomenovaná ako Zmluva s Mojžišom, lebo Mojžiš bol jej prostredník – prostredník uzavretia zmluvy medzi Bohom a izraelským ľudom. Neskôr, tesne pred vstupom Izraelcov do zasľúbenej krajiny, Mojžišova zmluva bola na Moabských pláňach znova potvrdená a rozšírená o dodatok (pozri Deuteronomium kapitola 29).

Zmluva zahŕňa Desatoro i mnohé ďalšie prikázania a smernice praktického, každodenného života v posvätení, inštrukcie pre stavbu svätostánku (miesta stretávania sa s Bohom), ustanovenia o levitskom kňazstve a o svätoslužbe, obetný systém a ceremoniálne ustanovenia, dodržiavanie pôstov, svätých zhromaždení, slávností a sviatkov. Všetkých nariadení a prikázaní

je podľa rabínskeho počítania 613 a predstavujú Mojžišov zákon. Každý Izraelita bol povinný dodržiavať celý Mojžišov zákon. Súčasťou Mojžišovho zákona bola aj Slávnosť pesach, ktorú bol povinný dodržiavať (sláviť) každý príslušník izraelského národa.

Keď Mojžiš prečítal knihu zmluvy, ľud odpovedal prijatím podmienok. Zmluva bola spečatená krvou, ktorou bol pokropený oltár a aj ľud. Izraelci dostali uistenie, že ich Boh dovedie do Kanaánu. Podmienkou zmluvy bola poslušnosť.

Súčasťou Mojžišovej zmluvy sú aj Hospodinove slávnosti. Je ich sedem a sú ustanovené a uvedené v 2. knihe Mojžišovej 12, v 3. knihe Mojžišovej 23, v 4. knihe Mojžišovej v kapitole 9:1-14, 28:16-31 a 29:1-39 a v 5. knihe Mojžišovej 16. Sú to tieto slávnosti: Pesach (preskočenie) Hospodinovo (alebo: Slávnosť baránka). Slávnosť nekvasených chlebov. Slávnosť prvého snopu. Slávnosť prvotiny chlebov (alebo: Slávnosť týždňov; Letnice). Slávnosť odpočinutia (alebo: Pamiatka trúbenia). Slávnosť zmierenia – Jom Kipur (Kippúrim). Slávnosť stánkov – Sukot. V textoch, v ktorých sa píše o Hospodinových slávnostiach, je uvedené aj to, kedy sa majú sláviť, ako sa majú sláviť a je stanovený aj ich priebeh.

V Leviticus 23:37 tieto slávnosti sú označené ako výročné Hospodinove slávnosti a mali sa sláviť každý rok v ustanovených dňoch (pozri 2. Mojžišova 13:10; 4. Mojžišova 9:2 a nasledujúce verše a tiež 5. Mojžišova 16:1-17).

Tieto sviatky mali svoj význam:

1. Najdôležitejšie na nich bolo, že Izraelci a ich potomkovia, si nimi mali každoročne pripomenúť veľké a mocné Hospodinove skutky a to, že Hospodin je ich Boh (2. Mojžišova 12:24-27).
2. Majú symbolický a prorocký význam.
3. Mali to byť radostné slávnosti a zhromaždenia, počas ktorých sa izraelský ľud mal schádzať a radovať sa pred Hospodinom, svojím Bohom.

V tomto článku sa budeme venovať prvej z týchto slávností, slávnosti (sviatku) Pesach.

Slávnosť (Sviatok) Pesach

(Pesach Hospodinovo; Slávnosť baránka)

Prvého mesiaca, štrnásteho dňa toho mesiaca pred večerom je Pesach Hospodinovo.

Leviticus 23:5

Článok sme nadpísali ako Slávnosť Pesach – Pesach Hospodinovo, ale preto, že druhá slávnosť, Slávnosť nekvasených chlebov, nasleduje hneď po tejto prvej slávnosti, po Slávnosti pesach, ba obe sa svojím spôsobom prelínajú a splývajú, budeme hovoriť aj o Slávnosti nekvasených chlebov. Rovnako aspoň stručne spomenieme v ďalšom článku Slávnosť prvého snopu, ktorá sa slávila v prvý deň po sobote pesachového týždňa, teda v nedeľu. Hovorí sa o slávnostiach, ale v našom jazyku a našej kultúre by bolo o nich, vzhľadom na ich obsah a priebeh, výstižnejšie hovoriť ako o sviatkoch.

Vysvetlenie niektorých pojmov

Na úvod si vysvetlíme niektoré pojmy, s ktorými sa v textoch venovaných Slávnosti (sviatku) pesach stretneme. Umožní to aj lepšie pochopenie biblického textu, počiatku slávností, ich trvania a priebehu. Vysvetlenie pojmov:

pesach – hebrejsky: preskočenie;

pascha – grécky: preskočenie;

Veľká noc – alternatívne slovenské pomenovanie Slávnosti pesach (Paschy). Toto pomenovanie sa vyskytuje na niektorých miestach prekladu Biblie podľa prof. Roháčka. Takto prof. Roháček na niektorých miestach prekladá hebrejské slovo pesach a grécke slovo pascha. Pravdepodobne tak urobil preto, aby nám priblížil a prepojil biblické texty s novozákonnou udalosťou ukrižovania Spasiteľa Ježiša Krista, ktorá sa v našej kultúre označuje ako Veľká noc. Samotné pomenovanie Veľká noc sa historicky zrejme vzťahuje na udalosti okolo vyvedenia Izraelcov z otroctva, ktoré sa udiali v Egypte 15. dňa mesiaca abíb. Rovnako tak je tomu aj v evanjelickom preklade Písma. V pôvodných textoch sa výrazy (pomenovania) Veľká noc, veľkonočný baránok, a pod., nevyskytujú. Nachádzame v nich len pojmy pesach a pascha (preskočenie) a ich odvodeniny.

Abíb a nisan

abíb – nisan: Udalosť preskočenia (pesach) sa stala v mesiaci, ktorý sa stal prvým mesiacom náboženského roka Izraelcov (2. Mojžišova 12:2) a menoval sa abíb. Neskôr sa tento mesiac označuje ako nisan. K zmene došlo po babylonskom zajatí – meno prvého mesiaca v babylonskom kalendári je nisanu. Občiansky rok začína na jeseň siedmym mesiacom tišri (v babylonskom kalendári sa tento mesiac menuje tašritu).

□

Určovanie dennej doby

Noc, deň, večer, medzi dvoma večernými časmi: Dnes sme zvyknutí na presné určovanie času. Čas určujeme nielen na roky a dni, ale aj na sekundy. V dávnych dobách to tak nebolo. Každý národ, či kráľovstvo malo vlastný systém určovania času a vlastný kalendár. Určovanie hlavne trvania jednotlivých častí dňa (začiatok a koniec) bolo, z dnešného nášho pohľadu, dosť približné.

Židovský deň (24 hodín) začínal nocou (tmou; tmavou časťou 24 hodinového dňa). Noc je časový úsek, ktorý začínal po západe Slnka (spresnenie pozri v ďalšom texte) a skončil východom Slnka. Potom nasledoval deň (svetlá časť 24 hodinového dňa). Deň je čas, ktorý trval od východu Slnka do začiatku noci. Noc a aj deň v čase jarnej a jesennej rovnodennosti trvali 12 hodín. V iných dňoch roka to bolo inak – raz bol deň kratší (a noc dlhšia) a raz bol deň dlhší (a noc kratšia). Toto rozdelenie na noc a deň je jednoduché rozdelenie 24-hodinového dňa. Existovalo aj jemnejšie (podrobnejšie) rozdelenie (vysvetlenie v ďalšom texte).

V ďalšom texte budeme rozlišovať slová „deň“ a „deň“. Slovom „deň“ (písané normálnym písmom) budeme rozumieť 24-hodinový deň. Slovom „deň“ (písané kurzívou) budeme rozumieť svetlú časť 24-hodinového dňa.

Deň (svetlú časť 24-hodinového dňa) delili na ráno a večer. Za ráno, alebo predpoludnie, sa počítala doba od východu Slnka až po jeho kulmináciu na poludnie (vtedy, keď Slnko bolo najvyššie nad obzorom). Od poludnia do začiatku noci bol večer, alebo aj popoludnie. Pritom ale hovorili o dvoch večeroch (o dvoch večerných časoch; 2. Mojžišova 12:6). Prvý večer (prvý večerný čas) nastal (začal) hneď po poludní (začal poludním) a trval do západu Slnka. Druhý

večer (druhý večerný čas) začal západom Slnka a trval až do začiatku noci (tu rozumej: do času, kým nebolo vidieť prvú hviezdu – spresnenie v ďalšom), t.j. za druhý večer sa, podľa dnešného nášho pomenovania, počítal čas trvania súmraku.

Druhý večer bol čas (doba), kedy sa večeralo (jedol sa pokrm pomenovaný večera) a v úzkom slova zmysle sa za večer považoval práve tento čas trvania druhého večera (druhého večerného času; doba súmraku). Druhý večer (večer) patril do dňa (bol súčasťou svetlej časti dňa) - deň končí večerom (súmrakom). Večer je súčasne aj koniec dňa a aj koniec dňa. Večerom končí deň a súčasne končí aj kalendárny (24-hodinový) deň.

Súmrak (večer) je prechodný čas medzi dňom a nocou. Súmrak začína západom Slnka a končí začiatkom noci. Pred ránom je brieždenie a je to prechodný čas medzi nocou a dňom. Počas súmraku, po západe Slnka, svetlo postupne ubúda až do začiatku noci (až nastane úplná tma). Počas brieždenia je to naopak. Pamätajme, že: Súmrak, druhý večer alebo večer (v užšom aj širšom slova zmysle) je súčasťou dňa (svetlej časti dňa). Súmrakom (večerom) končí deň. Brieždenie je súčasťou noci (tmavej časti dňa). Brieždením končí noc.

Noc v užšom slova zmysle začala vtedy, keď skončil večer (druhý večer alebo podľa nášho pomenovania súmrak) a už začala byť tma. Pritom sa za začiatok noci (za začiatok tmy) považoval čas po západe Slnka, keď sa na oblohe podľa jedných ukázala prvá (jedna) hviezda, alebo podľa iných, keď na oblohe bolo vidieť tri hviezdy (časový rozdiel medzi oboma úkazmi je malý a môžeme povedať, že oba úkazy prakticky splývajú).

Keď vyšlo Slnko, podľa hebrejského počítania času bolo 0 hodín dňa (a bol to začiatok rána), na poludnie bolo 6 hodín dňa a keď Slnko zapadalo, bolo 12 hodín dňa (a bol to koniec dňa a začiatok večera; podrobne pozri podobenstvo o robotníkoch na vinici v Matúšovi 20:1-12) – prísne vzaté, tak tomu bolo v dňoch jarnej a jesennej rovnodennosti.

Pri počítaní času na dni, sa v Izraeli aj časť dňa počítala za celý deň. Tak napríklad prehlásenie „o dva dni“ neznamenal, že sa tým nutne myslí doba 2x24 hodín, ale môže to byť časový úsek (interval) zložený napríklad z večera prvého dňa a celého ďalšieho dňa. Podobne „tri dni a tri noci“ je doba, zložená napríklad z večera prvého dňa, celého druhého dňa a z noci tretieho dňa – a počíta sa to za „tri dni a tri noci“.

Udalosť Pesach a ustanovenie jej slávania

Za čias Jozefovho pôsobenia v službách faraóna, sa Jakob a jeho rodina presťahovala do Egypta kvôli hladu, ktorý vtedy nastal po celej tvári zeme (Genezis 41:56). Vtedajší faraón im vyhradil časť egyptského územia nazvaného Gózen. Potom, po čase povstal v Egypte nový kráľ, ktorý nepoznal Jozefa (2. Mojžišova 1:8) a Egypťania začali Izraelitov ukrutne utlačovať, Izraeliti sa stali pre Egypťanov prakticky otrokmi (2. Mojžišova 1:8-14). Izraelci volali k

Hospodinovi a ich krik prišiel až k nemu (2. Mojžišova 3:7). Hospodin sa rozhodol, že vytrhne svoj ľud z ruky Egyptanov a vovedie ho do zeme, ktorú im zaslúbil (2. Mojžišova 3:8). Úlohou vyviesť synov Izraelových z Egypta poveril Mojžiša (2. Mojžišova 3:10).

Faraón zatvrdilo odmietal prepustiť Izraelitov z otroctva až do poslednej rany, ktorá dopadla na všetko prvorodené v Egypte. Toto je opísané v 2. knihe Mojžišovej v 11. kapitole: „A Hospodin riekol Mojžišovi: Ešte jednu ranu uvediem na faraona a na Egypt, a potom vás prepustí odtiaľto. A nie len že vás cele prepustí, ale vás ešte i poženie odtiaľto... A Mojžiš riekol: Takto hovorí Hospodin: Okolo polnoci vyjdem a prejdem stredom Egypta. A zomrie všetko prvorodené v Egyptskej zemi, od prvorodeného faraonovho, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až do prvorodeného dievky, ktorá sedí za žernovom, i všetko prvorodené z hoviad. A bude veľký krik po celej zemi Egyptskej, akého ešte nebolo, a akého ani viacej nebude. Ale nikomu zo synov Izraelových ani len pes nevrkne, a tak bude všetkému od človeka až do hoväda, aby ste vedeli, že Hospodin učinil rozdiel medzi Egyptanmi a medzi Izraelom.“ (2. Mojžišova 11:1+4-7).

Táto rana sa Izraelcov nemala dotknúť. Museli pri tom však dodržať pokyny, ktoré im dal Hospodin skrze Mojžiša a Árona – sú uvedené v 2. knihe Mojžišovej 12 vo veršoch 1-13. Túto udalosť si pripomenieme veršami 1-3 a 6-13: „A Hospodin riekol Mojžišovi a Áronovi v Egyptskej zemi: Tento mesiac vám bude počiatkom mesiacov; prvým vám bude z mesiacov v roku. Hovorte celej obci Izraelovej a povieť: Desiateho dňa tohto mesiaca si vezmú každý dobytča, podľa domu svojich otcov, dobytča na dom.“ a „A majúc naň pozor budete ho opatrovať až do štrnásteho dňa tohto mesiaca, a zabije ho celé zhromaždenie obce Izraelovej medzi oboma časmi večernými. Potom vezmú z jeho krvi a dajú na obe strany podvojí aj na vrchný prah na domoch, v ktorých ho budú jesť. Jeho mäso budú jesť tej noci pečené na ohni, aj nekvasené chleby; s horkými zelinami ho budú jesť. Nebudete z neho jesť surového ani vareného vo vode, ale iba pečené na ohni, všetko spolu: jeho hlavu s jeho nohami i s jeho vnútornosťami. Ani nezanecháte z neho ničoho do rána; a to, čo by zostalo z neho do rána, spálite ohňom. A takto ho budete jesť: svoje bedrá budete mať prepášané, svoju obuv na svojich nohách a svoju palicu vo svojej ruke, a budete ho jesť v spechu (v náhlivosti; v chvate; naponáhlo); to je pesach Hospodinovo <Pesach Hospodinovo = (ušetrujúce) preskočenie Hospodinovo, čiže slávnosť baránka>, pretože v tú noc pôjdem Egyptskou zemou a pobijem všetko prvorodené v Egyptskej zemi od človeka až do hoväda a na všetkých bohoch

egyptských vykonám súdy, ja Hospodin. A tá krv vám bude na znamenie na domoch, v ktorých budete, a keď uvidím krv, preskočím vás, a nebude medzi vami rany zahubiť, keď budem biť prvorodené v Egyptskej zemi.“ Výrazom: „budú ho jesť v noci“ vo verši 8 je povedané, že: „nebudú (nesmú) ho jesť vtedy, keď je Slnko nad obzorom“, čo znamená, že: nesmú ho jesť cez deň 14. abíba v zmysle: nie pred západom Slnka a ani cez deň (po východe Slnka) 15. abíba.

Tak, ako Hospodin povedal Mojžišovi, tak sa aj stalo: „Potom stalo sa o polnoci, že Hospodin pobil všetko prvorodené v Egyptskej zemi od prvorodeného faraonovho, ktorý mal sedieť na jeho tróne, až do prvorodeného zajatca, ktorý bol v dome jamy, i všetko prvorodené z hoviad. Vtedy vstal faraon v noci, on i všetci jeho služobníci i všetci Egypťania, a povstal veľký krik v Egypte, lebo nebolo domu, kde by nebolo bývalo mŕtveho. A zavolať Mojžiša a Árona v noci a riekol: Vstaňte, vyjdite spomedzi môjho ľudu i vy i synovia Izraelovi a idte, slúžte Hospodinovi, tak ako ste hovorili.“ (2. Mojžišova 12:29-31).

O polnoci 15. abíba Hospodin nechal pobiť anjelom zhubcom všetko prvorodené v Egypte (2. Mojžišova 12:29). Vynechal (preskočil) len domy, ktorých veraje (zárubne) dverí boli potreté krvou baránka (2. Mojžišova 12:13). Po tejto udalosti faraón prepustil izraelský ľud (2. Mojžišova 12:30-32) a Izraelci ešte v ten istý deň vyšli z Egypta (2. Mojžišova 12:51), vyšli z domu svojho otroctva. Vyviedol ich Hospodin svojou mocnou rukou.

Zabitie baránka 14. abíba medzi oboma večernými časmi, jedenie baránka (upečeného na ohni) do rána 15. abíba (2. Mojžišova 12:8), smrť všetkého prvorodeného egyptského o polnoci 15. abíba, vyjdenie Izraelcov z Egypta 15. abíba - to boli udalosti, ktoré sa reálne stali v Egypte.

Udalosť preskočenia izraelských domov, ktorých zárubne dverí boli potreté krvou paschálneho baránka, Izraelci na Hospodinov príkaz ako pripomienkovú (spomienkovú) slávnosť slávili už najbližší rok po vyjdení z Egypta. Bolo to 14. dňa prvého mesiaca roka (abíba) druhého roku vyjdenia z Egypta. Izraelci sa v tomto čase nachádzajú na púšti Sinaj. Sláviť spomienkovú Slávnosť pesach, Hospodinovo preskočenie alebo Slávnosť baránka (2. Mojžišova 12:48) bolo stanovené na 14. abíba (nisana) a slávila sa tohto dňa pred večerom (pred druhým večerným časom) – čítaj 4. Mojžišova 9:1-5 („Štrnásteho dňa toho mesiaca pred večerom ju budete sláviť, na jej ustanovený čas; podľa všetkých jej ustanovení a podľa všetkých jej obradov ju budete sláviť.“ – verš 3).

Bude užitočné, keď sa znova pripomenie, že Písmo hovorí o spomienkovej Slávnosti pesach alebo o Slávnosti baránka. Začiatok tejto slávnosti bol stanovený na deň 14. nisana pred večerom (pred druhým večerným časom). V tomto čase zabíjali baránka ako obeť Hospodinovi. Potom ho piekli na ohni, jedli ho večer (alebo: za súmraku) 14. nisana až do rána 15. nisana, kedy ho mali dojesť a nezjedené časti spáliť na ohni (2. Mojžišova 12:8-10). Bola to slávnosť, sviatok, lebo baránky sa prinášali ako obeť Hospodinovi. Krv baránka sa potom pri spomienkovej slávnosti Pesach (Pasche) vylievala na oltár (4. Mojžišova 9:7+13; 5. Mojžišova 16:5).

Pri Slávnosti pesach (baránka) sa viac opisuje (zdôrazňuje) jej začiatok (obetovanie baránka a moc jeho krvi) a pri Slávnosti nekvasených chlebov sa viac zdôrazňuje rýchle vyvedenie (vyslobodenie) Izraelcov z egyptského otroctva, ktoré urobil Hospodin svojou mocnou rukou a čistota života (svätosť), nenakvasenosť (pozri aj 1. Korinským 5:6-7).

Slávnosť nekvasených chlebov

Slávnosť nekvasených chlebov pripadala na dni 15.–21. abíba (nisana) – začínala v deň, keď Izraelci vyšli z Egypta a tento deň vyjdenia z otroctva, ako aj spôsob vyjdenia (tak narýchlo, že cesto im nestačilo skysnúť) mal byť pripomienkovou slávnosťou po všetkých pokoleniach Izraelových. Pesach a Slávnosť nekvasených chlebov sa podľa nariadenia daného skrze Mojžiša (podľa Mojžišovho zákona) slávili raz v roku v stanovených dňoch a rok po roku (pozri 2. Mojžišovu 12:17).

Izraelci opúšťali Egypt naponáhlo. Od Egyptanov si vyžiadali klenoty a rúcha a tí ich bohato obdarovali (2. Mojžišova 12:35-36), ale nútili ich, aby sa ponáhľali a rýchlo od nich odišli: „A Egyptania nútili ľud, aby sa ponáhľali, aby ich čím skôr vyhnali zo zeme, lebo vraveli: Všetci pomrieme.“ (2. Mojžišova 12:33). Izraelci opúšťali Egypt naponáhlo, a to tak naponáhlo, že im nestačilo vykysnúť cesto na chlieb: „Vtedy vzal ľud svoje cesto, prv ako by bolo skyslo... A napiekli z cesta, ktoré vyniesli z Egypta, nekvasených koláčov, lebo nebolo skyslo, pretože boli vyhnaní z Egypta a nemohli otáľať, ba ani potravu na cestu si nepripravili.“ (2. Mojžišova 12:34+39). Toto bola rovnako udalosť, ktorá sa skutočne stala a Hospodín ako druhú slávnosť určil Slávnosť nekvasených chlebov: Bola to slávnosť, ktorá trvala sedem dní. Začínala 15. nisana a končila 21. nisana večer: „A budete ostríhať slávnosť nekvasených chlebov, lebo práve v ten istý deň som vyviedol vaše vojská z Egyptskej zeme, a preto budete ostríhať tento deň po svojich pokoleniach večným ustanovením. Prvého mesiaca, štrnásteho dňa toho mesiaca večer budete jesť nekvasené chleby až do dvadsiateho prvého dňa toho istého mesiaca večer.“ (2. Mojžišova 12:17-18).

Ako sme už napísali, Slávnosť nekvasených chlebov sa prelínala so Slávnosťou baránka (Paschou). Izraelci mali zabiť baránka 14. nisana medzi dvoma večernými časmi a mali ho jesť večer a dojesť do rána nasledujúceho dňa, teda do rána 15. nisana, ktorý už bol prvým dňom týždňa nekvasených chlebov. Aj baránka už mali jesť s nekvaseným chlebom (2. Mojžišova 12:18). V tomto verši sa hovorí, kedy Izraelci majú jesť nekvasené chleby (kvasené sa nesmeli jesť; ale nielen to, ale aj kvas, kvások, musel byť z domov odstránený – 2. Mojžišova 12:19-20). Nekvasené chleby sa jedli 14. nisana večer (keď sa jedol baránok) a potom ďalších sedem dní, teda od 15. do 21. nisana - a týchto sedem dní je vlastná Slávnosť nekvasených chlebov. Tieto dve Hospodinove slávnosti idú tesne za sebou. Teda: Pesach (Slávnosť baránka) sa začína sláviť 14. nisana medzi dvoma večernými časmi (baránok sa obetuje - zabíja), pokračuje večer tohto istého dňa (baránok sa je) a 15.-21. nisana je Slávnosť nekvasených chlebov.

Nekvasené chleby sa teda v skutočnosti jedli počas ôsmich dní a na počiatku letopočtu obe tieto slávnosti už splývali do jednej slávnosti (sviatku) pod názvom Pascha: „A blížil sa sviatok nekvasených chlebov, zvaný Pascha.“ (Lukáš 22:1). Marek tieto slávnosti/sviatky opisuje ako Veľká noc (v preklade prof. Roháčka) a čas nekvasených chlebov: „A po dvoch dňoch bola Veľká noc a čas nekvasených chlebov (v originále: Pascha a čas nekvasených chlebov.“ (Marek 14:1)). Zdá sa, že nakoľko obe slávnosti nasledovali tesne za sebou, boli chápané ako jedna slávnosť, a to Pascha alebo Slávnosť nekvasených chlebov. Svedčí o tom napríklad Evanjelium podľa Marka: „A v prvý deň nekvasených chlebov, keď zabíjavalí baránka...“ (Marek 14:12 – a baránka zabíjavalí vždy 14. nisana). Podobne je to aj vo veršoch Matúš 26:17 a Lukáš 22:7.

Pesachový baránok

Najdôležitejšie na pesachovom baránkovi bola jeho krv. Ňou mali Izraeliti v Egypte potrieť zárubne dverí svojich domov. Hospodin, ktorý v tú noc šiel Egyptom a hubil všetko prvorodené, keď uvidel krv na zárubni, preskočil tieto dvere a nedal zhubcovi, aby vošiel do takéhoto domu, aby zahubil (2. Mojžišova 12:23) - táto domácnosť bola ušetrená. Slovo preskočím, hebrejsky pesach, dalo meno celej tejto slávnosti: Pesach Hospodinovo – Hospodinovo preskočenie.

V 2. Mojžišovej 12:22 je ešte niečo dôležité, na čo sa často zabúda. V pokynoch je aj nasledovná inštrukcia: „...a vy nikto nevyjdete zo dverí svojho domu až do rána.“ Izraeliti boli v tú noc bezpeční len za dverami, ktoré boli označené krvou baránka. Izraeliti museli veriť a vykonať všetko, čo im Mojžiš od Hospodina oznámil. Pesach – preskočenie – je mocný predobraz evanjelia. Aj my, ak sme prikrytí krvou Ježiša Krista, sme v bezpečí rovnako, ako boli v bezpečí Izraeliti za dverami, ktorých veraje boli pokryté krvou baránka. Aj my, ak sme prikrytí krvou Baránka, budeme ušetrení od budúceho hnevu, budeme „preskočení“, keď Boh bude spravodlivo trestať všetky hriechy. Aký úžasný predobraz: baránok – Baránok. A aký mocný predobraz toho, že viera vždy ide ruka v ruke s poslušnosťou viery: Izraeliti museli „veriť a vykonať“. Nielen veriť, nielen vykonať, ale i veriť, i vykonať.

V 15. deň mesiaca abíb sa Izraelci dali na pochod do zaslúbennej krajiny (2. Mojžišova 12:41). Hospodin ich v tento deň, presne po 430 rokoch, vyviedol z pobytu v Egypte. Vyslobodenie z otroctva v Egypte a spod vlády a moci faraóna je predobrazom vyslobodenia z hriechu a jeho moci skrze Baránka. Odišli narýchlo: „A napiekli z cesta, ktoré vyniesli z Egypta, nekvasených koláčov, lebo nebolo skyslo, pretože boli vyhnaní z Egypta a nemohli otáľať, ba ani potravu na cestu si nepripravili.“ (2. Mojžišova 12:39).

Udalosť pesach (paschy), preskočenia v Egypte, je podrobne opísaná v Knihe Exodus v 12. kapitole. Túto udalosť, ktorá sa odohrala 14. a nasledujúceho 15. dňa mesiaca nisan a vyjdenie z egyptského otroctva dňa 15. nisana si neskôr Izraelci mali každoročne pripomínať vo forme slávnosti, a to večer 14. dňa mesiaca nisan jedením baránka a ďalších sedem dní jedením nekvasených chlebov. Tak sa to zachovávalo a dodržiavalo v Izraeli aj v 1. storočí nášho letopočtu, počas služby Ježiša Krista.

Pamätajme, že to, čo je opísané v 2. Mojžišovej v kapitole 12, je opis skutočnej udalosti, ktorá sa odohrala v Egypte a „paschálne večere (sederove večere)“ v budúcnosti, ktoré Izraelci mali sláviť, sú pripomenutím tejto jednej jedinečnej skutočnej udalosti. Ďalšie „paschy“ sú Hospodinom predpísanou spomienkovou (pripomienkovou) slávnosťou. Spomienková slávnosť paschy v 1. storočí nášho letopočtu nemá ten istý priebeh ako skutočná udalosť pesachu, ktorá je podrobne daná v 2. Mojžišovej 12. kapitole, kde čítame napr. v 11. verši: „A takto ho budete jesť: svoje bedrá budete mať prepášané, svoju obuv na svojich nohách a svoju palicu vo svojej ruke, a budete ho jesť v spechu; to je pesach.“ Paschálne večere (slávnosť baránka), ako ich máme opísané neskôr (hlavne v Evanjeliách), majú pripomienkový charakter a svoj stanovený priebeh, ktorý sa líši od priebehu skutočnej udalosti jedenia baránka a nekvasených chlebov, ktorú Izraeliti zažili v Egypte večer 14. a v noci a cez deň 15. nisana.

Hľa Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta! (Ján 1:29)

Lebo ved' i náš veľkonočný Baránok je zabitý za nás, Kristus. (1. Korinským 5:7)